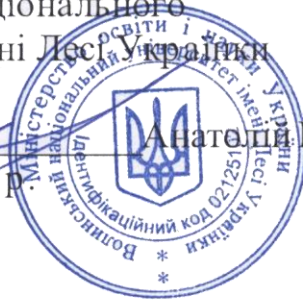

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
Волинського національного
університету імені Лесі Українки

«12» травня 2022 р.

Анатолій ЦЬОСЬ

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ

для іноземців та осіб без громадянства

ЛУЦЬК – 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Пропонована програма призначена для абітурієнтів, які мають право бути зарахованими до Волинського національного університету імені Лесі Українки за результатами вступного іспиту відповідно до п. 14 Правил прийому до ВНУ імені Лесі Українки.

Програма вступного іспиту з української мови, запропонована для вступників до Волинського національного університету, відповідає вимогам типової програми з української мови Міністерства освіти і науки України для ВНЗ I-II рівнів акредитації. Питання програми передбачають з'ясування глибини засвоєних абітурієнтом філологічних знань, вміння їх застосовувати практично. Програма має широкий інформаційно-пошуковий діапазон, спрямована на актуалізацію вивченого лінгвістичного матеріалу.

При укладанні програми враховано матеріали сучасних підручників, посібників та хрестоматій, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, водночас вона передбачає орієнтацію на додаткову літературу, різноманітні словники тощо.

Програма включає розділи, зміст яких передбачає оволодіння основними лінгвістичними поняттями, самостійну роботу над підвищенням рівня мовленнєвої культури. Питання програми покликані виявити рівень оволодіння теоретичними відомостями про мовні явища, перевірити вміння фонетичного, морфологічного та синтаксичного аналізу мовних одиниць, практичного застосування правил граматики та культури усного й писемного мовлення.

Тематичний виклад змісту

Вступ

Українська мова – загальнонаціональна мова українського народу. Літературна мова та народна (діалектна) мова як різновиди загальнонаціональної української мови. Українська мова серед інших слов'янських мов.

Фонетика і графіка

Орфоепія і орфографія

Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Подовжені звуки.

Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв **я, ю, є, ї, щ** та буквосполучень **дз, дзь, дж**.

Склад. Типи складів. Правила переносу слів.

Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.

Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі.

Вимова приголосних звуків, позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Зміни приголосних при додаванні суфіксів **-ський, -ство**. Чергування **у – в, і – й**.

Орфограма. Орфографічна помилка.

Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Правопис прізвищ і географічних назв. Велика літера у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Апостроф і м'який знак у словах іншомовного походження.

Будова слова, словотвір і орфографія

Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Вимова і написання префіксів **з- (зі-), с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-**.

Словотворення і словозміна. Основні способи словотворення в українській мові. Перехід слів з однієї частини мови в іншу. Зміни приголосних при творенні слів.

Правопис складних і складноскорочених слів.

Лексикологія і фразеологія

Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів.

Синоніми, антоніми, омоніми.

Загальноживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова.

Застарілі слова. Неологізми.

Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення.

Типи словників. Словники української мови.

Морфологія і орфографія

Поняття про самостійні та службові частини мови.

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники назви істот і неістот, загальні і власні назви.

Рід, число, відмінки іменників. Родова диференціація іншомовних іменників та аббревіатур.

Поділ іменників на відміни та групи в межах відмін. Поділ на групи іменників з кінцевим **-р**. Іменники, що не належать до жодної з відмін. Незмінні іменники.

Правопис відмінкових закінчень іменників. Відмінювання українських прізвищ.

Способи творення іменників. Правопис найуживаніших суфіксів іменників.

Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Способи творення прикметників. Правопис суфіксів прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх творення. Перехід прикметників в іменники.

Відмінювання прикметників.

Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості і складені.

Відмінювання кількісних і порядкових числівників.

Правопис числівників та відчислівникових складних слів. Зв'язок кількісних числівників з іменниками.

Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників.

Відмінювання і правопис займенників. Особливості вживання займенників.

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Система дієслівних форм української мови. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (доконаний, недоконаний). Творення видових форм. Перехідні й неперехідні дієслова. Зворотні дієслова. Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Безособові дієслова.

Поділ дієслів на дієвідміни. Визначення дієвідміни дієслова за його неозначеною формою. Правопис особових закінчень дієслів.

Способи творення дієслів. Правопис закінчень дієслів наказового способу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот.

Безособові дієслівні форми на **-но**, **-то**.

Перехід дієприкметників у прикметники й іменники.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Перехід дієприслівників у прислівники.

Правопис дієприслівників.

Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників, способи їх творення.

Правопис прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Непохідні й похідні прийменники. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності.

Правопис сполучників разом і окремо.

Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки.

Написання часток **бо, но, то, от, таки**.

Не з різними частинами мови.

Вигук як частина мови. Звуконаслідувальні слова.

Правопис вигуків. Розділові знаки при вигуках.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова. Типи зв'язку слів у словосполученнях: узгодження, керування, прилягання.

Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення. Підмет, способи його вираження. Присудок, присудок простий і складений. Додаток прямий, непрямий. Означення узгоджене, неузгоджене. Обставина, поділ обставин за значенням, способи їх вираження. Прикладка як різновид означення, розділові знаки при прикладці. Порівняльний зворот.

Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком, а також на місці пропущеного члена речення.

Речення двоскладні й односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення.

Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення.

Звертання. Вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при звертаннях та вставних словах.

Відокремлені другорядні члени речення. Уточнюючі члени речення. Розділові знаки при відокремлених членах речення.

Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними.

Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки у складних реченнях з різними видами зв'язку.

Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитуванні, діалозі.

Відомості про мовлення

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресат (той, хто говорить чи пише) і адресант мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум. Основні вимоги до мовлення: змістовність,

послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки.

Етика спілкування й етикет.

Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті.

Усна і писемна форми українського літературного мовлення. Стили сучасної української літературної мови: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний.

Питання для співбесіди

1. Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Подовжені звуки. Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв **я, ю, є, ї, щ** та буквосполучень **дз, дзь, дж**.
2. Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.
3. Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків, позначення їх на письмі.
4. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних.
5. Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
6. Правопис прізвищ і географічних назв. Велика літера у власних назвах.
7. Написання слів іншомовного походження. Апостроф і м'який знак у словах іншомовного походження.
8. Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.
9. Словотворення і словозміна. Основні способи словотворення в українській мові. Перехід слів з однієї частини мови в іншу. Зміни приголосних при творенні слів.
10. Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів. Синоніми, антоніми, омоніми.
11. Загальноживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми.
12. Поняття про самостійні та службові частини мови.
13. Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники назви істот і неістот, загальні і власні назви.
14. Рід, число, відмінки іменників. Родова диференціація іншомовних іменників та аббревіатур.
15. Поділ іменників на відміни та групи в межах відмін. Поділ на групи іменників з кінцевим -р. Іменники, що не належать до жодної з відмін. Незмінні іменники.
16. Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
17. Якісні, відносні та присвійні прикметники.
18. Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості і складені.
19. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Зв'язок кількісних числівників з іменниками.
20. Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників.
21. Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

22. Поділ дієслів на дієвідміни. Визначення дієвідміни дієслова за його неозначеною формою. Правопис особових закінчень дієслів.
23. Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення.
24. Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль.
25. Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників, способи їх творення.
26. Прийменник як службова частина мови. Непохідні й похідні прийменники. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.
27. Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Правопис сполучників разом і окремо.
28. Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток *бо, но, то, от, таки. Не* з різними частинами мови
29. Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова. Типи зв'язку слів у словосполученнях: узгодження, керування, прилягання.
30. Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення.
31. Підмет, способи його вираження.
32. Присудок, присудок простий і складений.
33. Додаток прямий, непрямий.
34. Означення узгоджене, неузгоджене.
35. Обставина, поділ обставин за значенням, способи їх вираження.
36. Прикладка як різновид означення, розділові знаки при прикладці.
37. Тире між підметом і присудком, а також на місці пропущеного члена речення.
38. Речення двоскладні й односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення.
39. Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення.
40. Звертання. Вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при звертаннях та вставних словах.
41. Відокремлені другорядні члени речення. Уточнюючі члени речення. Розділові знаки при відокремлених членах речення.
42. Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення.
43. Складнопірядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види пірядних речень.
44. Складне речення з кількома пірядними.
45. Розділові знаки в складносурядному і складнопірядному реченнях.
46. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.
47. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки у складних реченнях з різними видами зв'язку.
48. Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитуванні, діалозі.
49. Поняття про спілкування і мовлення. Етика спілкування й етикет.
50. Усна і писемна форми українського літературного мовлення. Стилї сучасної української літературної мови.

Список рекомендованої літератури

1. Аркушин Г.Л. Іменний словотвір західнополіського говору. Львів: Вежа, 2004. 763 с.
2. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.
3. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. Київ: Вища школа, 1980. 245 с.
4. Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія: Підручник. Київ: Либідь, 1993. 336 с.
5. Бережняк В.М. Вступ до мовознавства: Словник-довідник лінгвістичних термінів. Ніжин: Ніжин. держпедун-т, 2004. 152 с.
6. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. Київ: Либідь, 1996. 224 с.
7. Громик Ю. В. Український правопис : навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2018. 140 с.
8. Громик Ю. В. Український правопис. Практикум : навчальний посібник. 2-ге вид., випр. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2017. 168 с.
9. Клипа Н. І., Кайдаш А. М. Українська мова. Синтаксис і пунктуація : навч. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2007. 160 с.
10. Кармалюк В. С. та ін. Українська мова. Лексикологія. Фразеологія. Словотвір : навчально-методичний комплекс. Кам'янець-Подільський: Вид. Мосіак М. І., 2004. 208 с.
11. Культура української мови: довідник / За ред. В.М.Русанівського. Київ: Либідь, 1990. 304 с.
12. Литвин І. В. Сучасна українська мова в схемах і таблицях : навчальний посібник / І. В. Литвин, С. І. Литвин. 2-е вид. Київ: АС, 2003. 95 с.
13. Пунктуаційний практикум з сучасної української мови : контрольні завдання / уклад. Л. М. Томусяк [та ін.]. Чернівці : Рута, 2000. 44 с.
14. Савченко І. С. Пунктуація сучасної української мови. Черкаси: Відлуння-Плюс, 2006. 151 с.
15. Словник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Рад. школа, 1989. 336 с.
16. Словник української мови: В 11-ти т. Київ: Наук. думка, 1970–1980.
17. Українська літературна вимова і наголос : словник-довідник. Київ: Наук. думка, 1973. 724 с.
18. Чукіна В. Ф. Граматика української мови в таблицях і схемах. Київ: Логос, 1998. 140 с.
19. Яценко Т. І. Морфемний аналіз: словник-довідник : у двох томах / За ред. Н. Ф. Клименко. Київ: Вища школа, 1981.
20. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова : практикум із пунктуації : навч. посіб. / М. Г. Яцимірська. Київ: Знання, 2009. 262 с.
21. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова. Пунктуація: навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 286 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Конкурсний бал вступника за шкалою від 100 до 200 балів.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника: 1 рівень (високий): 200-180 балів; 2 рівень (середній): 179-160 балів; 3 рівень (достатній): 159-140 балів; 4 рівень (низький): 139-100 балів.

1 рівень (високий): 200 – 180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання, продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179 – 160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань. Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим,

демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159 – 140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 139 – 100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і незрозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

За результатами проведеної співбесіди здійснюється очне оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступника з одного, двох або трьох предметів (складових), за результатами якої за кожний предмет (складову) виставляються оцінки за шкалою 100-200 (з кроком в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно») чи приймається рішення рекомендувати/не рекомендувати вступників до зарахування.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ